

ILLFA 4

DECEMBER 2014 / 2015

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE

UČITEĽSKÁ KONFERENCIA?! ZASE? A NAČO!

ROZHOVOR

Na fakultnom webe je už dlhšie avizovaná ďalšia učiteľská konferencia. Mnohí pedagógovia hľadia na vec s rozpakmi, niektorí priam otrávene. Učiteľské konferencie pri príležitosti Dňa učiteľov sa uskutočnili už trikrát. Leitmotívom prvej bola „súčasná realita na fakulte s cieľom spoznať problémy“, druhá bola orientovaná na úspechy a výsledky za posledných 5 rokov na fakulte a mottom tretej bolo v minulom akademickom roku „učiť ateliéry“. Učiteľské konferencie sa stali tradičnými stretnutiami so scenárom: stretnutie predstaviteľov akademickej obce, prednesení príspevkov funkcionármi fakulty a garantmi. Niekedy prispelo aj zopár mladých perspektív-

ných kolegov, doktorandov na minuloročnej konferencii dokonca veľmi pekne vystúpili študenti, ale vlastne len pár ľudí vlašne diskutovalo a ostatní účastníci spadli pod „mŕčiacu väčšinu“. Texty z konferencii bývajú tiež publikované v ILFE, dá sa pozrieť ako sa veci diali alebo vyvinuli. Opýtali sme sa preto iniciátora učiteľských konferencií prodekana pre vedu, výskum, doktorandské štúdium a PR prof. Roberta Špačka prečo sa pripravuje ďalšia konferencia, čo si od nej sľubuje a ako vníma reflexiu minulých konferencií.

ID: Odzrkadlili sa minulé konferencie v kvalitatívnom posune názorov? Odštartovali tieto konferencie zmeny v pedagogickom procese, v prístupe k výučbe ateliérovej tvorby, v prístupe k publikovaniu vedeckých štúdií či písaniu kníh o aktuálnych témach v architektúre alebo v získavaní grantov? Ak nie, načo teda treba robiť opäť ďalšiu konferenciu? Nemáme niečo lepšie na prácu?

RŠ: Podľa mňa konferencie tohto typu neslúžia na to, aby generovali priamy výsledok s cieľom nejakého super zefektívnenia. Mám nepríjemný pocit, že na fakulte žijeme a pracujeme v priamom kontakte s dvoma-troma kolegami, priateľmi, s ktorými spolupracujeme pravidelne a možno ešte s niekoľkými ďalšími, ale celkovo vieme o našej práci veľmi málo. Svojho času som si vymyslel model konferencií s cieľom, aby sme sa spoznali a navzájom vedeli čo vlastne robíme. Okrem toho sa ukázalo, že pedagogické konferencie celkom zaujímavo vstupujú do systému hodnotenia kvality. No a či na konferencii vystupujú garanti programov a vedúci ústavov... Na rozdiel od predchádzajúcich troch konferencií tentoraz nemáme žiadne „nasadené“ príspevky a prezentácie. Na základe prvej výzvy zverejnenej 18. novembra 2014 očakávame návrhy príspevkov od členov akademickej obce.

ID: Nie sú lepšie na spoznávanie žúry ako napr. predvianočné kapustnice?

RŠ: Existujú žúry, na ktorých sa ľudia môžu spoznať veľmi zblízka, ale mal som na mysli niečo iné. My sme neustále zahľtení nejakým oparom, že máme od rána do večera len a len učiť. Pre niektorých ľudí už len rozmýšľať o tom ako učia je niečo, čo už je nad pracovný rámec a nebudaj skúmať a písať o metodike výučby, to je už niečo úplne „odídeneé“. Takto ale žiadna normálna škola nemôže fungovať.

ID: Myslíš si, že keď budú kolegovia diskutovať na platforme učiteľskej konferencie (hádám to nie je jediná platforma, na ktorej by mali cielene diskutovať), malo by ich to tak pomknúť k ďalším aktivitám?

RŠ: Nepochybujem o tom, že ľudia na ústavoch alebo v iných zoskupeniach diskutujú, ale takéto sieťové vzájomné poznanie určite absentuje. Nemám ilúziu, že konferencie zabezpečia zásadné zmeny, ale som presvedčený, že ľudia, ktorí chcú počúvať sa dozvedia možno veci, o ktorých netušili.

Po minulých konferenciách som zaregistroval reakcie spojené s prekvapením, čo všetko sa na fakulte učí a vôbec deje. Isteže sa vyskytli prezentácie a diskusné príspevky typu nech je téma aká chce, ja hovorím čo chcem, alebo nestačí len nemať názor, treba ho aj nevedieť vyjadriť. Na druhej strane ak je príspevok publikovaný, autor vie, že ide s kožou na trh.

ID: Osobne som presvedčená, že komunikácia a spolupráca naprieč spektrom odborov a zameraní je výborná vec, ktorá by mohla priniesť zaujímavé aktivity a výsledky, mohla by nás posunúť. Lenže ľuďom sa veľmi hovoríť (vyjadrovať, diskutovať) nechce, nechce sa im písať a často ani myslieť... a to je ťažký problém. Možno sa na diskusnej platforme konferencie niektorí aj odvážia vystúpiť alebo prehovoríť, možno k Tebe osobne niektorí cítia rešpekt alebo obavy alebo je to pre nich príliš oficiálne alebo si povedia, že načo.

RŠ: Do istej miery uznávam, že občas možno dávam najavo istý chlad voči ľuďom, o ktorých som presvedčený, že sú málo usilovní, málo dynamickí, málo efektívni, ale obávam sa, že tento postoj si zachovám. Po prijímaní rôznych čiastkových podnetov pre budúcoročnú konferenciu som sa rozhodol, že témou konferencie budú vízie.

RŠ: Neustále mám nad hlavou nápis: „publish or perish“. Je tu samozrejme namieste otázka koľko, v akej kvalite a kde sa publikuje. Nebudem rozoberať schizofrenické stavy, ktoré nastali v oblasti publikačných výkonov celoslovensky, kde prišlo k chorľavým úkazom. Faktom je to, že publikujeme málo. Keď si čítame publikácie v zahraničných aj kvalitných médiách, tak väčšinou zistíme, že text nás neomráči svojou inovatívnosťou, nesprostredkuje nám prekvapivé poznanie, o ktorom sme nikdy nič netušili, ale často ide o solídne zostavený text, kde sa príjemným spôsobom dozvieme, že nejaký kolega niekde ešte tvrdšími nástrojmi presadzovae, aby sa to zmenilo. Financie, ktoré dostávame na výučbu nás uživia možno na 70%. To znamená, že kolega, ktorý nepublikuje, môže dostať tak najviac ¾ platu, pretože na viac si jednoducho nezarobí, aj keď bude učiť koľkokoľvek. Je to hľadisko, o ktorom si môžeme myslieť svoje, len zhora na nás tento princíp jednoznačne padá. Samozrejme, že je možné dať „pod zlomkovú čiaru“ argument, že na škole môže fungovať istá redistribúcia výkonov. Kolegovia, ktorí majú nadštandardný potenciál skúmať a publikovať, budú publikovať viac a budú svojím spôsobom živiť tých, ktorí viac učia. Keď si to obe strany uvedomia a akceptujú to, bude to v poriadku. Ministerstvo školstva ani ARRU pri hodnotiacom pohľade nezaujíma, že jeden viac učí a druhý viac píše, lebo si to spriemerujeme. Ale dôležité je, aby sme mali vízie: vo výučbe aj vo výskume. Nakoniec vizionárska výučba vždy musí byť spojená s programovým písaním. Človek nemôže mať víziu len tak. Vízia musí byť premyslená a keď je premyslená, tak formulácie, ktoré fungujú v hlave, sa dajú dať na papier a aj publikovať.

Vízie v pedagogike, v metodike výučby, v obsahu výučby. Som presvedčený, že to nie je „hlboké nedorozumenie“, ale že škola a učiteľ bez vízie sú vlastne mŕtvi. „Chodiacie mŕtvoly“ tu občas stretávam a aj sa s nimi zdravím, ale nechcem sa zmieriť s tým, že sa na túto tému aspoň neporozprávame. A to mi ani ľudsky nemusia vadíť, ale z hľadiska školy, ktorú stále mám rád, by sa tieto „vizionárske mŕtvoly“ mali aspoň zamyslieť.

ID: Fakulta funguje samospádom, mnohí jej členovia sú zacyklení v mentálnych stereotypoch a žijú v ilúziách. Na fakulte sme v stave, ktorý nás pri tohoročnom hodnotení ARRA „uplaciroval“ na 17 priečku, čo je v poslednej tretine v skupine technických vied. V tom istom rebríku sú všetky ostatné fakulty STU ďaleko pred nami. ARRA stavia kritériá hodnotenia na verejne dostupných kvantitatívnych údajoch, ktoré sú skombinované tak, aby dávali prehľad o kvalite ponúkaného štúdia. Kritériá sú rozdelené do piatich základných skupín: vzdelávanie, atraktivita štúdia, výskum, doktorandské štúdium a grantová úspešnosť.1 Najzaujímavejšie sú grafy. V niektorých kritériách ako v počte pedagógov s PhD. alebo v počte zahraničných študentov u nás študujúcich alebo našich študentov študujúcich v zahraničí sme celkom dobrí. Vo vyspelých krajinách univerzitné prostredie štandardne produkuje vedecký výskum a pracovníci súbežne s pedagogickou činnosťou pšu vedecké články alebo vedecké štúdie a v tomto smere v grafoch ARRA sú uvedené nevýslovne fascinujúce čísla pre FA. počet publikácií vo WOK - 0,1, (na tvorivého pracovníka za 10 rokov), počet citácií vo WOK - 0,0 (na tvorivého pracovníka za 10 rokov), priemerný počet citácií na publikáciu vo WOK - 0,4 (za 10 rokov). Čo Ty na to?

RŠ: Neustále mám nad hlavou nápis: „publish or perish“. Je tu samozrejme namieste otázka koľko, v akej kvalite a kde sa publikuje. Nebudem rozoberať schizofrenické stavy, ktoré nastali v oblasti publikačných výkonov celoslovensky, kde prišlo k chorľavým úkazom. Faktom je to, že publikujeme málo. Keď si čítame publikácie v zahraničných aj kvalitných médiách, tak väčšinou zistíme, že text nás neomráči svojou inovatívnosťou, nesprostredkuje nám prekvapivé poznanie, o ktorom sme nikdy nič netušili, ale často ide o solídne zostavený text, kde sa príjemným spôsobom dozvieme, že nejaký kolega niekde ešte tvrdšími nástrojmi presadzovae, aby sa to zmenilo. Financie, ktoré dostávame na výučbu nás uživia možno na 70%. To znamená, že kolega, ktorý nepublikuje, môže dostať tak najviac ¾ platu, pretože na viac si jednoducho nezarobí, aj keď bude učiť koľkokoľvek. Je to hľadisko, o ktorom si môžeme myslieť svoje, len zhora na nás tento princíp jednoznačne padá. Samozrejme, že je možné dať „pod zlomkovú čiaru“ argument, že na škole môže fungovať istá redistribúcia výkonov. Kolegovia, ktorí majú nadštandardný potenciál skúmať a publikovať, budú publikovať viac a budú svojím spôsobom živiť tých, ktorí viac učia. Keď si to obe strany uvedomia a akceptujú to, bude to v poriadku. Ministerstvo školstva ani ARRU pri hodnotiacom pohľade nezaujíma, že jeden viac učí a druhý viac píše, lebo si to spriemerujeme. Ale dôležité je, aby sme mali vízie: vo výučbe aj vo výskume. Nakoniec vizionárska výučba vždy musí byť spojená s programovým písaním. Človek nemôže mať víziu len tak. Vízia musí byť premyslená a keď je premyslená, tak formulácie, ktoré fungujú v hlave, sa dajú dať na papier a aj publikovať.

ID: Zneužijem túto situáciu a poviem, že tu máme ALFU – domáci fakultný časopis, ktorý je v rámci kritérií hodnotenia je na slušnej priečke, vyššie sú Scopusové príspevky. Je to vedecký časopis, je to recenzovaný časopis a stačilo by, keby raz za štyri roky dal každý pedagóg slušný článok, slušný výskum, nie je problém. Prečo si myslíš, že naši kolegovia nevyužívajú túto možnosť?

RŠ: Žijú v ilúziách, že všeličo iné je dôležité a že všeličo iné stačí, ale bude postupne nutné ešte tvrdšími nástrojmi presadzovae, aby sa to zmenilo. Financie, ktoré dostávame na výučbu nás uživia možno na 70%. To znamená, že kolega, ktorý nepublikuje, môže dostať tak najviac ¾ platu, pretože na viac si jednoducho nezarobí, aj keď bude učiť koľkokoľvek. Je to hľadisko, o ktorom si môžeme myslieť svoje, len zhora na nás tento princíp jednoznačne padá. Samozrejme, že je možné dať „pod zlomkovú čiaru“ argument, že na škole môže fungovať istá redistribúcia výkonov. Kolegovia, ktorí majú nadštandardný potenciál skúmať a publikovať, budú publikovať viac a budú svojím spôsobom živiť tých, ktorí viac učia. Keď si to obe strany uvedomia a akceptujú to, bude to v poriadku. Ministerstvo školstva ani ARRU pri hodnotiacom pohľade nezaujíma, že jeden viac učí a druhý viac píše, lebo si to spriemerujeme. Ale dôležité je, aby sme mali vízie: vo výučbe aj vo výskume. Nakoniec vizionárska výučba vždy musí byť spojená s programovým písaním. Človek nemôže mať víziu len tak. Vízia musí byť premyslená a keď je premyslená, tak formulácie, ktoré fungujú v hlave, sa dajú dať na papier a aj publikovať.

Ďakujem za rozhovor.

ROZHOVOR

FAKULTA

SEMINÁR

VÝSTAVA

FAKULTA

SÚŤAŽ

Učiteľská konferencia?! Zase? A načo! 2–3
Volby do senátu/Spomienka na veľikána 4–5
Cyklus aktivít Slov/Slow 2 6–7
Urbanizmus 21. storočia 8–9
Sakrálné pamiatky v krajine/Vianopulty II. 10
3. miesto kolektívu ÚKAZA 11

1. Na podobných kvantitatívnych a scientometrických údajoch, ktoré odrážajú kvalitu škôl, sú postavené aj prestížne medzinárodné rankiny, ako napr.„Šanghajskej rebríček“ (ARWU), či Times Higher Education (THE). Ranking ARRA nezostal od roku 2005 nemenný–vo viacerých rokoch boli doplnené a upravené niektoré kritériá. Zmenou oproti predchádzajúcim rokom je aj aktuálny ranking, kde nastalo niekoľko menších úprav metodiky smerujúcich k lepšiemu obrazu výkonnosti jednotlivých fakúlt.

INFORMAČNÉ LISTY FAKULTY ARCHITEKTÚRY STU V BRATISLAVE # 4

VOLBY DO SENÁTU

za študentskú časť:

Jakub Antolík	– počtom hlasov 33
Miroslava Argalášová	– počtom hlasov 47
Patrik Bartas	– počtom hlasov 97
Miloš Diežka	– počtom hlasov 94
René Majerník	– počtom hlasov 85
Krisztína Nagy	– počtom hlasov 37
Jana Požgayová	– počtom hlasov 44

Náhradníkmi za zamestnaneckú časť sa stali:

1. doc. Ing. arch. Viera Joklová, PhD.
2. Ing. Dagmar Lavrinčíková, PhD.
3. Ing. arch. Edita Vráblová, PhD.
4. doc. akad. soch. Gabriela Gáspárová-Illešová
5. Ing. arch. Yakoub Meziani, PhD.

Náhradníkmi za študentskú časť sa stali:

1. Ivan Siláči, 2. Jakub Čurik, 3. Filip Krajč

– red. upr. podľa protokolu z volieb –

Na pôde Fakulty architektúry v Bratislave sa 8. decembra 2014 uskutočnili voľby do Akademického senátu na roky 2014–2018. Voľby sa konali formou vhadzovania hlasovacích lístkov s menami kandidátov do volebnej urny, umiestnenej vo vestibule FA STU, pričom príslušníci akademickej obce mohli označiť maximálne 14 kandidátov za zamestnaneckú časť FA STU a maximálne 7 kandidátov za študentskú časť.

Novozvoleními členmi AS FA STU sa stali za zamestnaneckú časť:

Ing. arch. Milan Andráš, PhD.	– počtom hlasov 53
doc. Ing. arch. Andrea Bacová, PhD.	– počtom hlasov 25
Mgr. Ing. arch. Andrej Botek, PhD.	– počtom hlasov 25
Mgr. art. Michal Brašeň, ArtD.	– počtom hlasov 25
doc. Ing. arch. Michal Hronský, PhD.	– počtom hlasov 31
doc. Ing. arch. Danica Končeková, PhD.	– počtom hlasov 51
Ing. arch. Stanislav Majcher, PhD.	– počtom hlasov 26
Ing. arch. Pavel Naháčka, PhD.	– počtom hlasov 54
Ing. arch. Eva Oravcová, PhD.	– počtom hlasov 36
Ing. arch. Beata Polomová, PhD.	– počtom hlasov 25
Ing. arch. Eva Putrová, PhD.	– počtom hlasov 27
doc. Ing. arch. Ľubica Selcová, PhD.	– počtom hlasov 25
doc. Ing. arch. Andrea Urdandová, PhD.	– počtom hlasov 25
Ing. arch. Ľubomír Závodný	– počtom hlasov 45

SPOMIENKA NA VELIKÁNA

Koncom roka, presne 14. decembra 2014 uplynulo už tridsaťpäť rokov od úmrtia vynikajúceho architekta, nestora modernej slovenskej architektúry 20. storočia, predstaviteľa funkcionalizmu, zakladateľa slovenského architektonického školstva, pedagóga, akademika prof. Emila Belluša (1899–1979). Predstaví si slovenskú kultúru a slovenskú architektúru bez pôsobenia Emila Belluša je nemysliteľné. Patril medzi spoluzakladateľov SVŠT, kde pôsobil ako pedagóg a profesor vyše 30 rokov. Bez jeho osobnej angažovanosti by zrejme neexistovalo štúdium architektúry na SVŠT (dnes STU), ba ani Fakulta architektúry. Tvorivý diapazón Emila Belluša bol nesmierne široký. Okrem ťažiskovej práce na poli projektujúceho architekta to boli otázky urbanizmu, publikačná činnosť, pedagogická a spolková činnosť, čo z neho robia významnú postavu architektonickej histórie v celospoločenskej mierke. Po celý život venoval mimoriadnu pozornosť úlohám, ktoré pozdvihovali národnú kultúru. Ako absolvent už v roku 1924 naprojektoval svoju prvú budovu Národný dom v Banskej Bystrici, ešte v **tradicionalistickom** duchu. Dva roky po skončení štúdia na ČVUT už v roku 1925 si v Bratislave otvoril vlastnú architektonickú projektovú kanceláriu a stal sa členom Spolku slovenských umelcov. V roku 1928 sa stal členom kuratória novozaloženej Školy umeleckých remesiel. Emil Belluš mal tiež veľký podiel na založení spolkovéj činnosti architektov. Bol predsedom **Spolku architektov Slovenska (1945–1953)** a jeho pokračovateľa **Zväzu slovenských architektov (1955–1956)**. Založil viaceré odborné časopisy, napr. Technický obzor slovenský, neskôr v SAV Architektúru a urbanizmus a Životné prostredie. Bellušova architektúra nadväzuje priamo na diela českej avantgardy, je neoddeliteľnou súčasťou mnohých slovenských miest, predovšetkým Bratislavy, kde formotvorne pôsobí na urbanizmus a je príkladom kvalitného, tried-

veho a súčasne elegantného návrhu. „Bellušov modernizačný prínos do slovenského prostredia bol taký výrazný, že sa dlho vnímal ako tvorca, ktorý prerušil priamu tradíciu s dovtedajšou domácou tvorbou, píše Matúš Dulla a Henrieta Moravčíková v Architektúre Slovenska v 20. storočí (2002, s. 149). Emil Belluš navrhol a realizoval široký typologický záber stavieb, čím a postupne výraznou mierou zasiahol do vývoja modernej medzivojnovovej a povojnovovej slovenskej architektúry. Spomeňme architektonickú ikonu Piešťan fascinujúci Kolonádový most, poštový a telegrafný úrad (dnes Slovenská pošta) v Piešťanoch, vodojem a mlyn NUPOD v Trnave, bývalú Národnú banku na Štúrovej (dnes Generálna prokuratúra), tri domy býv. Ústredných družstiev rohu námestia SNP a Kamenného námestia, Slovenský veslársky klub na nábreží v Petržalke, stanice Propeleru na Rázusovom a petržalskom nábreží, Dom novinárov na Kapucínskej, budovu Pavilón teoretických ústavov súčasnú Fakultu architektúry STU, Novú radnicu na Primaciálnom námestí, Internát Mladá Garda, hotel Devín. Z typológie obytných budov treba spomenúť kolóniu malých sociálnych bytov, na Trenčianskej a Miletičovej mestskej vily, obytné domy a vily vo štvrti nad Palisádmí (najznámejšie z nich sú vily na Partizánskej a Hlavatého, Červeňovej a Bradlianskej ulici). Bellušova architektúra nesie v sebe punc nadčasovosti a asketickosti. Krédo profesora Belluša je odkazom pre ďalšie generácie architektov: „Práca architekta je prácou predovšetkým tvorivou a syntetickou, zameranou na potreby života a práce človeka, keď navyiac pri jej začlenení do obytného prostredia má odrážať aj krásu hmotného sveta ako zrkadlo snažení súdobej spoločnosti.“ Za jeho dielo mu bol v roku 1965 udelený titul Národný umelec a v roku 1974 získal Cenu Dušana Jurkoviča. Architektovo meno nesie Aula na Fakulte architektúry STU a aj prestížna cena, ktorú každoročne udeľuje Spolok architektov Slovenska za významné celoživotné dielo.

–Irena Dorotjaková,
Fotografie z archívu Ing. arch. Jelice Janotovej, PhD.,
dcéry prof. Belluša–

prof. Emil Belluš

zorganizovaných sedem workshopov a dve samostatné výstavy v spolupráci s Ústredím ľudovej umeleckej výroby v Bratislave. Remeslo ako forma malovýroby v tradičnom ponímaní je založené na kvalifikovanej ručnej práci tvorcu. Hľadanie úlohy remesiel v súčasnej spoločnosti ponúka nové možnosti pre dizajn výrobkov v oblastiach ako je zefektívnenie výroby, participácia užívateľa, personalizácia produktov. Cieľom projektu *crafts.sk* je praktický výskum v oblasti analógií medzi ručnou a CAD/CAM výrobou, remeslom a fenoménom Do it yourself (DIY), hnutím Open Source a generačným prenosom remeselného know-how. Projekt iniciuje vývoj experimentálnych prototypov, ktoré prepájajú tradičné výrobné techniky a médiá s aktuálnymi možnosťami digitálnej fabrikácie. Druhou rovinou projektu je teoretický výskum s cieľom definovať a vytvoriť alternatívny metodologické model, vnímajúceho dizajn ako kolektívnu disciplínu. Projekt motivuje produktových dizajnérov vyhadávať medziodborovú spoluprácu a skúmať hranice „otvoreného“ dizajnu. Jedným z výstupov projektu je návrh modúlárnej drevenej hračky BábkoHra, interpretujúci „zdrojový kód“ ľudových kvjatických hračiek. Prototyp vznikol vďaka projektu Hravo, organizovaného občianskym združením just plug-in.

III. MEDZIODBOROVÝ SEMINÁR 11. DECEMBER 2014 NA ÚSTAVE INTERIÉRU A VÝSTAVNÍCTVA FA STU

INTERIÉR PODPORUJÚCI POHYBOVÚ AKTIVITU
Autorka: **Mgr. art. Lucia Masárová**
Školiteľ: prof. Ing. arch. akad. arch. Ivan Petelen, PhD., Ústav interiéru a výstavníctva, FA STU v Bratislave

Nedostatok pohybovej aktivity predstavuje jednu z hlavných príčin výskytu civilizačných ochorení u západnej civilizácie. Pohybová inaktivita, okrem iného, prispieva ku vzniku obezity, metabolického syndrómu, cukrovky 2. typu, kardiovaskulárnych ochorení, depresie a ďalších neprenosných ochorení súžujúcich modernú spoločnosť. Nedostatok pohybovej aktivity môže do značnej miery súvisieť so zmenou charakteru práce (z dynamickej na sedavú) a presunom života z exteriéru do interiéru. Je preto potrebné prispôbiť súčasné interiéru a dať tak ich používateľom možnosť aktívnejšie žiť. Príležitosti pre dynamizáciu interiéru vidíme najmä vo zvýšení motivácie k aktívnemu presunu, či už medzi jednotlivými pôsobiskami človeka ako domov – práca (napr. dochádzanie do práce pešo, resp. na bicykli), alebo v rámci budovy (zvýšenie miery využívania komunikačných priestorov a aktívnej vertikálnej komunikácie – schodísk). Rovnako predpokladáme, že mieru pohybovej aktivity v interiéri by mohlo zvýšiť umiestnenie interiérových prvkov umožňujúcich rekreačný pohyb (cvičebné stroje vstavané alebo vsadené do interiéru, napr. v rámci schodísk, využívajúce princíp hry, resp. súťaže). Výskum bude vedený ako prípadová štúdia medzi študentmi FA STU v Bratislave, kde sa bude skúmať vplyv aplikácie interiérových prvkov na schodiskách a miera pohybovej aktivity a tiež miera využívania schodísk. V prípade preukázania

zorganizovaných sedem workshopov a dve samostatné výstavy v spolupráci s Ústredím ľudovej umeleckej výroby v Bratislave. Remeslo ako forma malovýroby v tradičnom ponímaní je založené na kvalifikovanej ručnej práci tvorcu. Hľadanie úlohy remesiel v súčasnej spoločnosti ponúka nové možnosti pre dizajn výrobkov v oblastiach ako je zefektívnenie výroby, participácia užívateľa, personalizácia produktov. Cieľom projektu *crafts.sk* je praktický výskum v oblasti analógií medzi ručnou a CAD/CAM výrobou, remeslom a fenoménom Do it yourself (DIY), hnutím Open Source a generačným prenosom remeselného know-how. Projekt iniciuje vývoj experimentálnych prototypov, ktoré prepájajú tradičné výrobné techniky a médiá s aktuálnymi možnosťami digitálnej fabrikácie. Druhou rovinou projektu je teoretický výskum s cieľom definovať a vytvoriť alternatívny metodologické model, vnímajúceho dizajn ako kolektívnu disciplínu. Projekt motivuje produktových dizajnérov vyhadávať medziodborovú spoluprácu a skúmať hranice „otvoreného“ dizajnu. Jedným z výstupov projektu je návrh modúlárnej drevenej hračky BábkoHra, interpretujúci „zdrojový kód“ ľudových kvjatických hračiek. Prototyp vznikol vďaka projektu Hravo, organizovaného občianskym združením just plug-in.

pozitívneho vplyvu tohto zásahu na mieru pohybovej aktivity, bude možné využiť túto štúdiu ako zdroj inšpirácie pre zásahy do ďalších interiérov, predovšetkým v priestoroch škôl.

VERTIKÁLNE FARMY
Autorka: **Ing. arch. Michaela Kesanová**
Školiteľ: prof. Ing. arch. Michal Šarafin, DrSc. Ústav architektúry obytných budov, FA STU v Bratislave

Vertikálna farma predstavuje druh budovy, navrhutej a uspôsobenej na čo najefektívnejšiu produkciu potravy. Táto budova má rozptýlený charakter podobne ako mnohé iné globálne siete, avšak je viazaná nielen na zdroje, ale predovšetkým na ich distribúciu pre ľudí a ich základné ľudské potreby. Vertikálna farma reprezentuje sériu veľmi osobitých procedúr a pravidiel. Jej význam vysoko prevyšuje charakter nadmestskej i mestskej vybavenosti. Do života ľudí prináša novodobý systém zabezpečovania zdrojov potravy a pre architektov novú výzvu. O vplyv progresívnych technológií na tvorbu architektonických diel ma zaujímal už počas inžinierskeho štúdia na Fakulte architektúry STU a spolu so záujmom o fenomén stravovania ma doviedlo k téme vertikálnych fariem, ktoré znamenajú prepojenie architektúry a priamej produkcie potravy. Na Slovensku chýba hlbšia informácia nielen o ich fungovaní, ale aj o tvorbe ich architektúry. Výskumný projekt nesie názov Vertikálne farmy, pretože sa snaží všeobecne nahliadať na architektonický vývoj vertikálnych fariem, práve v období od krízy cien potravín až po súčasnosť, čo bolo aj spúšťačom konceptu. V tomto období bolo vytvorených mnoho návrhov a prototypov vertikálnych fariem, za ktorými stojí práca mnohých projektantov, dizajnérov, architektov, technológov a vývojových pracovníkov. Dizertačná práca sa zameriava na zber, analýzu a archíváciu projektov vertikálnych fariem – zozbieranie poznatkov a ich sprístupnenie v kompaktnej forme. Adresátom práce je architekt, dizajnér, vedecký pracovník, verejný činiteľ, vysokoškolák a každý, kto sa len trochu zaujíma o to, čo s ľudstvom bude. Dizertačná práca nie je komponovaná ako učebnica, ktorá by direktívne určovala tvorivé metódy. Cieľom je na základe analýz uvádzaných v práci umožniť záujemcom tú najvhodnejšiu individuálnu cestu na získavanie informácií. Práca sa teda usiluje byť súčasne teóriou, metodikou i zdrojom k rozšíreniu poznania o vertikálnych farmách.

Nedostatok pohybovej aktivity predstavuje jednu z hlavných príčin výskytu civilizačných ochorení u západnej civilizácie. Pohybová inaktivita, okrem iného, prispieva ku vzniku obezity, metabolického syndrómu, cukrovky 2. typu, kardiovaskulárnych ochorení, depresie a ďalších neprenosných ochorení súžujúcich modernú spoločnosť. Nedostatok pohybovej aktivity môže do značnej miery súvisieť so zmenou charakteru práce (z dynamickej na sedavú) a presunom života z exteriéru do interiéru. Je preto potrebné prispôbiť súčasné interiéru a dať tak ich používateľom možnosť aktívnejšie žiť. Príležitosti pre dynamizáciu interiéru vidíme najmä vo zvýšení motivácie k aktívnemu presunu, či už medzi jednotlivými pôsobiskami človeka ako domov – práca (napr. dochádzanie do práce pešo, resp. na bicykli), alebo v rámci budovy (zvýšenie miery využívania komunikačných priestorov a aktívnej vertikálnej komunikácie – schodísk). Rovnako predpokladáme, že mieru pohybovej aktivity v interiéri by mohlo zvýšiť umiestnenie interiérových prvkov umožňujúcich rekreačný pohyb (cvičebné stroje vstavané alebo vsadené do interiéru, napr. v rámci schodísk, využívajúce princíp hry, resp. súťaže). Výskum bude vedený ako prípadová štúdia medzi študentmi FA STU v Bratislave, kde sa bude skúmať vplyv aplikácie interiérových prvkov na schodiskách a miera pohybovej aktivity a tiež miera využívania schodísk. V prípade preukázania

INTERAKTÍVNY VÝKLAD V OBCHODNOM PARTERI SÚČASNOSTI
Autorka: **Ing. arch. Mária Vozárová**
Školiteľka: doc. Ing. arch. Jana Vinárčíková, PhD. Ústav interiéru a výstavníctva, FA STU v Bratislave

Dizertačná práca Interaktívny výklad v obchodnom parteri súčasnosti sa venuje skúmaniu nových prístupov vo sfére vizuálneho stvárnenia výkladu ako výrazného formotvorného fenoménu verejného mestského priestoru. Hlavný dôraz kladie na špecifikáciu, skúmanie a vyhodnotenie rôznych foriem interaktívnych výkladov a výkladovej

zóny vznikajúcich v dôsledku implementácie inteligentných mediálnych prostriedkov a nových technológií, a teda prostriedkov zameraných na vzájomnú interakciu výkladu a užívateľa mestského priestoru. Súčasťou výskumu je zisťovanie preferencií rôznorodých skupín užívateľov vo vzťahu k jednotlivým formám výkladov v obchodnom parteri prostredníctvom dotazníkovej formy, ktorej výsledky sú relevantným podkladom pre ďalší výskum v podobe navrhovania 3D modelových simulácií interaktívnych výkladov situovaných v prevádzkach v rámci Bratislavy. Súčasťou práce je, že výstup týchto návrhov bude zverejnený on-line dotazníkovou formou a reakcie respondentov budú následne spracované a posúdené. Ako hovorí Alfio Pozzani zo spoločnosti Fabrica: *„Technológia je novým jazykom medzi užívateľmi a verejným priestorom, súčasne kľúčom k zvyšovaniu interakcie užívateľov a záujmu o verejný mestský priestor.“* V tomto smere je pre dizertačný výskum inšpiratívna firma Fabrica tým, že sleduje výskum a inovácie prostredníctvom tvorby. Tvorí ju viacero ateliérov, z ktorých každý sa zaoberá konkrétnou témou v špecifickej oblasti ako napr. fungovaním mestských priestorov, zvukovou interakciou v priestore, žurnalistikou a marketingom, dialógom dizajnu a reklamy a pod. Práca sa snaží o vyšpecifikovanie inovatívnych možností navrhovania výkladov obchodného parteru s použitím nových technológií, umožňujúcich vzájomné spolupôsobenie výkladu a človeka, čo je jedným z predpokladov pre zvýšenie kvality nielen parteru budov a ich interiérových priestorov, ale aj verejného mestského priestoru. Jej ambíciou je prispieť k chápaniu problematiky aplikácie nových technológií a multimédií v tvorbe interaktívnych výkladov, ich uplatnenia vo vzťahu k užívateľovi prostredia a zároveň poukázať na potenciálny budúci vývoj a naznačiť možné riešenia v predmetnej oblasti v podmienkach slovenských miest.

Projekt predstavil vybrané doktorandské výskumné projekty z oblasti dizajnu, architektúry, urbanizmu a scénografie študentov FA STU, VŠVU a VŠMU v Bratislave. Výber zahŕňal tak projekty konkrétneho produktového/materiálového, koncepčného architektonického, urbanistického aplikovaného výskumu, poskytol výsledky praktického, metodického aj filozofického charakteru v rôznom spektre záberu. Cieľom projektu bolo teda priniesť ďalšiu platformu pre rozšírenie domácej diskusie relevantných aktérov o súčasnom smerovaní, význame a dopade dizajnu/navrhovania/tvorby v spoločnosti a poskytnúť spracovanie a názory na vybrané fragmenty problematiky.

–Podľa podkladov autorov: Ing. arch. Irena Dorotjaková
Grafické materiály: autori jednotlivých projektov
Foto: Irena Dorotjaková a Matej Kováč–

- FOUCAULT, Michelle: Nietzsche, Genealogie, Historie. In: Diskurs, Autor, Genealogie. Praha: Svoboda, 1994
- DELEUZE, Gilles: Foucault. Praha: Hermann a synové, 2003
- SEMPER, G. Style in the Technical and Tectonic Arts; or, Practical Aesthetics. Santa Monica: 2004

zorganizovaných sedem workshopov a dve samostatné výstavy v spolupráci s Ústredím ľudovej umeleckej výroby v Bratislave. Remeslo ako forma malovýroby v tradičnom ponímaní je založené na kvalifikovanej ručnej práci tvorcu. Hľadanie úlohy remesiel v súčasnej spoločnosti ponúka nové možnosti pre dizajn výrobkov v oblastiach ako je zefektívnenie výroby, participácia užívateľa, personalizácia produktov. Cieľom projektu *crafts.sk* je praktický výskum v oblasti analógií medzi ručnou a CAD/CAM výrobou, remeslom a fenoménom Do it yourself (DIY), hnutím Open Source a generačným prenosom remeselného know-how. Projekt iniciuje vývoj experimentálnych prototypov, ktoré prepájajú tradičné výrobné techniky a médiá s aktuálnymi možnosťami digitálnej fabrikácie. Druhou rovinou projektu je teoretický výskum s cieľom definovať a vytvoriť alternatívny metodologické model, vnímajúceho dizajn ako kolektívnu disciplínu. Projekt motivuje produktových dizajnérov vyhadávať medziodborovú spoluprácu a skúmať hranice „otvoreného“ dizajnu. Jedným z výstupov projektu je návrh modúlárnej drevenej hračky BábkoHra, interpretujúci „zdrojový kód“ ľudových kvjatických hračiek. Prototyp vznikol vďaka projektu Hravo, organizovaného občianskym združením just plug-in.

–Podľa podkladov autorov: Ing. arch. Irena Dorotjaková
Grafické materiály: autori jednotlivých projektov
Foto: Irena Dorotjaková a Matej Kováč–

Tím študentov a pedagógov pri otvorení výstavy

Vystavené eseje formou trhacích blokov

Panely so študentskými návrhmi

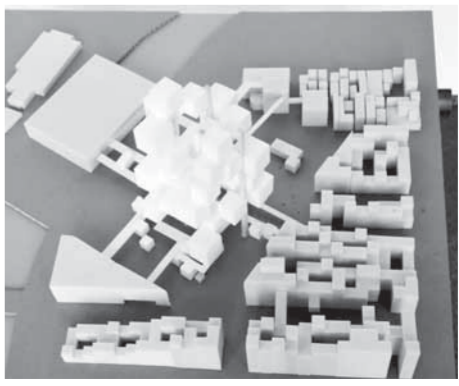
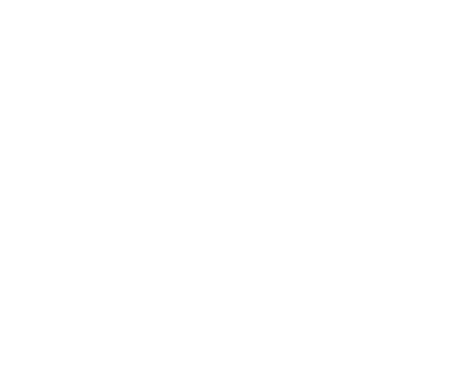

so spracovávanou témou. Okrem teoretických prednášok, návštev výstav a exkurzií sú organizované intenzívne praktické workshopy zamerané nielen na samotnú tvorivú činnosť ale aj na zlepšenie grafických a prezentačných zručností. Čoraz častejšie sa začínajú preferovať interaktívne nástroje komunikácie a prezentácie (napr. blog). Súčasnú sú na priebežné kontroly a záverečné obhajoby prizývaní mimoškolskí hostia, čím sa vytvára efektívne prepojenie vŕučby s praxou a študenti získavajú spätnú väzbu priamo od odborníkov zaoberajúcich sa riešenou problematikou. Novinkou je vytváranie zmiešaných pracovných skupín slovenských a zahraničných študentov, čo je pozitívne nielen ako jazykový tréning ale predovšetkým ako skúsenosť zo spolupráce v multikulturnom tíme. Zámerom celého procesu je, aby výsledkom ateliérovej tvorby boli obsahovo a graficky kvalitné práce, schopné obstáť aj v medzinárodnej konkurencii. Projekt je iba začiatkom série aktivít a podujatí, organizovaných so zámerom vzbudiť záujem laickej verejnosti o moderný urbanizmus a súčasne otvoriť odborný diskurz na tému tvorby miest v 21. storočí. Ako platforma pre diskusiu a sústreďovanie aktuálnych informácií k téme bude ďalej slúžiť stránka *„urbanizmus21.wordpress.com“*. Projekt bol realizovaný s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

–text Ing. arch. Olga Rychterová, PhD., Ing. arch. Katarína Smatanová,
Ústav urbanizmu a územného plánovania FA STU,
Foto: Pure Production–

Celkový pohľad na výstavu.

Detail prezentačného modelu študentského návrhu

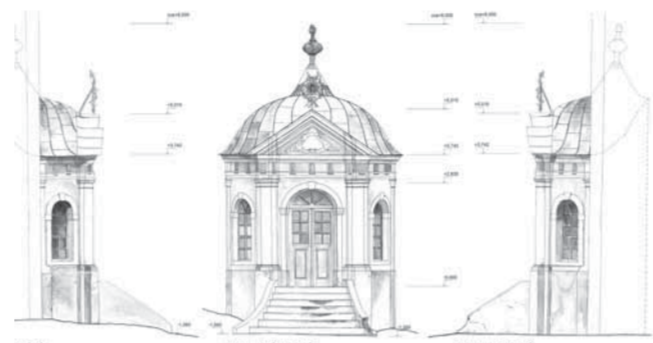
Premietanie videa o vedení ateliérovej tvorby z urbanizmu

SAKRÁLNE PAMIATKY V KRAJINE

Pár dní pred Vianocami 15. decembra 2014 bola na FA STU otvorená výstava, ktorá predstavila výsledky z dvoch posledných ročníkov workshopov Jesennej univerzity architektúry – zdokumentovanie Sakrálnych pamiatok a ich architektonických detailov v krajine Banskej Štiavnice a jej okolia. Z obdobia od polovice 18. storočia sa v Banskej Štiavnici a jej širšom krajinnom okolí dodnes zachovalo množstvo výraznejších, aj menej výrazných sakrálnych pamiatok, ktorých zmysel dnes sa už dnes dá ťažko dešifrovať. Okrem najznámejšej banskoštiavnickej Kalvárie sú to menšie a menej významné sakrálne pamiatky. Ide o pricestné kaplnky na prístupových hradských cestách z rôznych strán, ktoré v podstate kopírujú pôvodné pútnické trasy, kríže, božie muky, kamenné plastiky na vyvýšených kamenných podstavách boli v 18. storočí vyhotovené a umiestnené na ochranu baníkov. Po vyše dvoch storočiach sa takmer úplne zabudlo na ich pôvodný zmysel, sú roztrúsené po krajine. Ich ochranu komplikuje aj to, že často nie ani sú registrované na katastrálnych mapách (z právneho hľadiska „neexistujú“), nie známy ich vlastníci (nemá nik vlastnícku povinnosť sa o ne starať), čím sa mnohé dostávajú do stavu vážneho ohrozenia. Práve ich identifikácia v teréne, systematické zmapovanie a zakreslenie do mapových podkladov, poznávanie a dokumentácia a ďalší hlbší výskum upozorňujú, že tieto objekty sú hodné odborného záujmu a ďalšieho vedeckého skúmania. Študenti fakúlt architektúry, geodézie, dejín umenia, krajiny a záhradnej architektúry z Bratislavy, Košíc, Prahy, Nitry, Trnavy a Zvolena zdokumentovali mnohé sakrálne stavby v krajinnom prostredí Banskej Štiavnice i priamo v jej centre. Išlo tu o výnimočné prepojenie rôznych vedných disciplín prostredníctvom študentov z rôznych univerzít a rôznych odborov. Tieto aktivity sú pre študentov rôznych odborov prínosom tak pre zvýšenie úrovne poznania kultúrnohis-

torických hodnôt historického prostredia, ale aj pomôckou pri rozšírení schopnosti rozpoznávania hodnôt historickej architektúry a jej krajinného kontextu. Výskum a výsledky dvoch ročníkov študentských workshopov (JUA 2013 a JUA 2014) budú zhrnuté do vedeckého zborníka a katalógu dokumentovaných pamiatok, ktorý vyjde v priebehu prvého štvrťroka 2015. Koordinátorkou workshopu, výstavy aj JUA je naša kolegyňa entuziastická architektka Katka Vošková.

– upr. podľa podkladov KV –

Pohľady Kaplnky sv. Jána Nepomuckého pri Kostole sv. Kataríny v B. Štiavnici. zameranie a kresby, Hana Jergušová a Veronika Volfov

VIANOPULTY II

Aj tento rok sa pred Vianocami, presne 16. decembra 2014 uskutočnilo podujatie Vianopulty II, ktorého dušou sú už po druhýkrát architekti Jozef Bátor, Adela Klčová a Andrea Leitmannová alias young.s. Priaznivci príjemnej atmosféry sa mohli spoločne stretnúť, podebatovať a zabaviť sa vo foyeri FA STU pri vianočnej kapustnici, varenom vínku a pri vianočných rozprávkach. Napriek tomu, že vonku bola mrazivá zima a vo foyeri ťahalo, zjavne to nikomu nevadilo. Pozrite si atmosféru na fotkách suulsaka.

–red.–

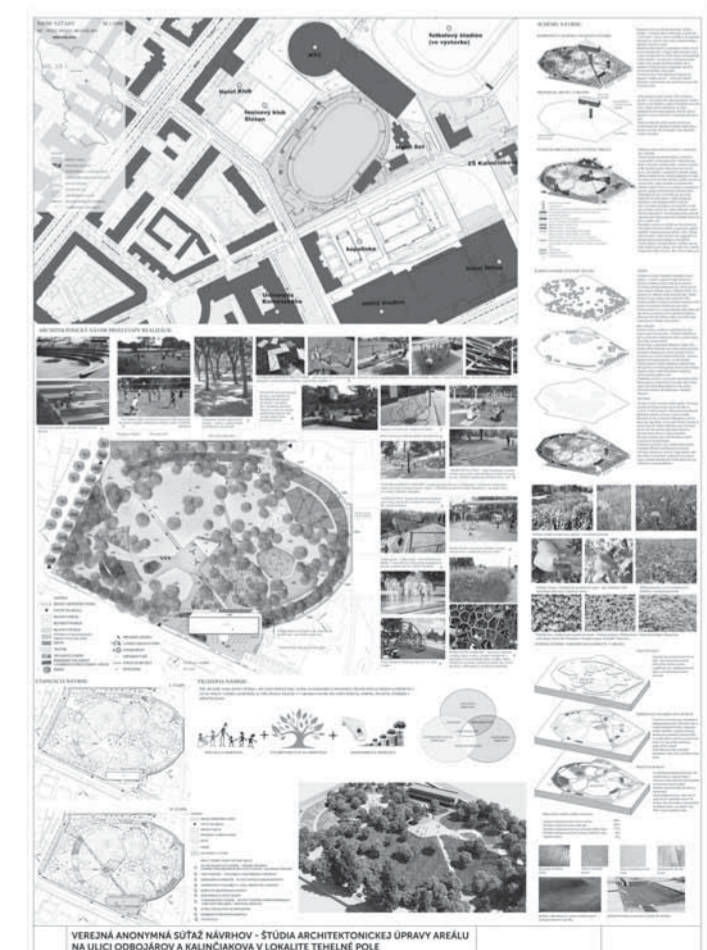

3. MIESTO KOLEKTÍVU ÚKAZA

Cykloštadión v Bratislave sa začal stavať už okolo roku 1940 ako súčasť komplexu športovísk na Tehelnom poli. Prvá cyklistická klopenná dráha na Slovensku bola dokončená v roku 1952 pod názvom „Národný cyklistický štadión Vlastimila Ružičku“. Práve na tomto štadióne sa v minulých rokoch konalo mnoho dôležitých cyklistických pretekov, na ktorých slovenskí športovci podávali špičkové výkony. V 21. storočí však tento objekt vystriedal viacerých majiteľov, dráha bola nakoniec v roku 2010 zbúraná a areál sa chvíľu využíval ako odkladný priestor počas prestavby Zimného štadióna či parkovisko počas MS v hokeji. Dnes je areál bývalého cykloštadióna zarastený burinami a ukazuje sa ako nevyužitý priestor obklopený špičkovými športoviskami. Verejná diskusia o využití areálu cykloštadióna riešila mestská časť v spolupráci s občianskym združením Utopia, ktoré má na svedomí aj projekt participatívneho rozpočtu v Novom Meste. Využitie a revitalizácia miesta bývalej cyklistickej dráhy bude taktiež riešené metódou participatívneho plánovania. Participatívny (tzv. podieľajúci sa) charakter výstavby a obnovy nevyužitého miesta uprostred športových areálov umožňuje občanom byť priamo v centre diania a bežný obyvateľ týmto spôsobom môže vyjadriť svoj názor

a podnety na výstavbu v areáli. Mestská časť plánuje začať výstavbu v polovici budúceho roka. Mestská časť Nové Mesto chce vytvoriť na tomto mieste rekreačno-športový park pre verejnosť. O jeho konkrétnej podobe však môže rozhodnúť architektonická súťaž návrhov na revitalizáciu areálu bývalého cykloštadióna, a tak vyhlásila 29. mája 2014 súťaž návrhov s názvom „Štúdiá architektonickej úpravy areálu na ulici Odbojárov a Kalinčiakova v lokalite Tehelné pole, Bratislava – Nové Mesto“. Štúdiu na využitie tohto priestoru, sa mohli predkladať do 7. júla. Predmetom súťaže bol návrh verejného priestoru s funkciami športu, rekreácie, voľnočasových aktivít a mestskej zelene, ktorý pomôže oživiť, zatraktívniť bývalý areál cykloštadióna a prispieť k vyššej kvalite prostredia a života v lokalite. Deväťčlenná odborná porota vyhodnotila 14 súťažných návrhov. Súťažný návrh našich kolegov autorského tímu z FA STU, Tamary Reháčkovej, Miriam Heinrichovej a Ivana Stankociho, sa umiestnil na 3. mieste. Srdečne blahoželáme!

– red. podľa zdroj: <http://nasenoviny.sk/article/8395/park-namiesto-cyklostadiona>, <http://bratislava.sme.sk/c/7436009/navrh-na-areal-po-cyklostadione-vyhodnoti-povodna-porota> http://www.fa.stuba.sk/sk/dianie-na-fakulte/aktuality/3--miesto-v-architektonickej-sutazi-na-areal-byvaleho-cyklostadiona.html?page_id=3748 –

INFORMAČNÉ LISTY FA STU BRATISLAVA

ročník 22, 2014/2015, #4 december

Prvý raz vyšlo ako Informačný bulletin v marci 1992.

VYDÁVA: FA STU, Námestie slobody č. 19, 812 45 Bratislava

ŠÉFREDAKTORKA: Ing. arch. Irena Dorotjaková

KONTAKT: 0918 665 026, 02 / 57276178

E-MAIL: dorotjakova@fa.stuba.sk

DIZAJN/LAYOUT: Lenka Hámošová, MDes.

FOTOGRAFIE: Mgr. art. Matej Kováč,

Ing. arch. Irena Dorotjaková, archív FA STU

ISSN 1337-2475

REGISTRÁCIA MK: EV 2962/09

Za obsah dodaného príspevku zodpovedá autor.

**SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY**